

REDACȚIA

Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pe un an 24 cor.
Pe jumătate an .. 12
Pe 1 lună 2Nr.-ul de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

Noul atentat.

Domnul Apponyi și-a prezentat proiectul de lege, care sub titlul sonor al ameliorării salarelor învățătoresți ne face imposibilă susținerea școalelor confesionale fără ajutorul de stat, iar prețul aceluia ajutor de stat este transformarea școalelor confesionale în școli cu limba de propunere maghiară. De control polițial institue apoi organele administrative, adică ne pune școala sub pază polițială. Machiavelismul în ediția parlamentului ungar. Aceasta este esența proiectului prezentat de dl Apponyi.

Și parlamentul? Va avea zi bună, se va delecta în cea lumina herostratică. Cel puțin până acum n'am auzit de acolo altceva la adresa noastră decât înjurături și — streang. Nici nu credem capabil acest parlament de o judecată mai profundă. Tonul ce dominează în parlamentul maghiar stă sub nivelul cultural al unei congregații comitatense, unde tonul tot n'a ajuns la streang.

Cu acești cotcoreți parlamentari suntem noi în curat. *Hajrá!*

Dl Apponyi este crescut pentru politică. I-ar șede bine de ambasador, cu firele intrigelor diplomatice în mână, după rețeta măestrului său, Machiaveli. Dar nu: el este pus la culte, ca în școală să-și valideze școala machiavelică, să o învenineze cu veninul politiceii militante.

Și și-o validează de minune. Germania dă scut confesiunilor în școală pe care o separează după confesiuni, ca să o scutească de prozelitism. Anglia luptă pe moarte

și vieată pentru păstrarea caracterului confesional al școlii. Ei bine, dl Apponyi încă este european, admite școala confesională, dar îi pune sarcini, pe cari nu le poate suporta și apoi o pune sub pază polițială. El este european, din cale afară european.

Din întregă autonomia ta, care în sfârșit este garantată prin lege, îți lasă numai atâta drept ca să contribui la susținerea școlii și să poți zice, că-i școala ta confesională, un drept platonice, căci în realitate nu tu, ci statul dispune de școala ta.

Dl Apponyi ar fi putut să decreteze dintr'una statificarea școlii, că cei din parlament, ce-s gata cu streangul, numai sămnașteaptă dela marele lor măestru. Dar nu, căci în afară aceasta ar avea aparența unei oprimări, iar în lăuntru ar pune în sarcina statului, un buget cultural, pe care nu l-ar putea suporta. Haid dar și cu varza și cu capra sătulă. Ne împărțim pe sarcina susținerii școalelor confesionale, dar așa ca noi să fim misera plebs contribuens, iar dnul ministru uzurpatorul feudal al școlii.

Lozinca politiceii maghiare este: edificarea ideii de stat maghiar (a magyar állam eszme kiépítése). Uite, acest proiect de lege, este un nou despărțământ ridicat în acel edificiu. Și ce este acest despărțământ? Punerea școalelor noastre sub pază polițială și bieții nostri învățători puși la discrețiunea organelor polițiale și până vor fi cu totul cassați.

Așa se edifică statul polițial maghiar și ideea de stat maghiar devine sinonimă cu ideea de stat polițial. Grozavii din coaliție

sunt chemați a pune sub acoperiș ideea de stat polițial maghiar.

Ca să revenim la proiectul de lege, fie-ne permis a urmă firul machiavelismului apponyian. § 15 din proiect, face tranziția la fuzionarea școalelor populare confesionale cu cele comunale și de stat. Acel § anume declară a nu da ajutor de stat școalelor confesionale, cari au mai puțin de 30 elevi.

Supoziția e, că confesiunile vor primi ajutorul de stat sub condiția de a propune ezercițiile de intuiție limba maghiară, istoria, geografia, constituția și matematica, adică întreg complexul studiilor. Va să zică tendența § 15 este reducerea școalelor confesionale. Cu ce scop? Ca copiii nostri să fie siliți a merge la școala comunală ori de stat, care prin acest sucurs s'ar preface din școală nedivizată în școală divizată, adică în atâtea grupe de clase câți învățători de stat ori comunali sunt în comună și apoi în ora primă a zilei, de, să fie școlarii împărțiți după confesiuni ca să poată fi catechizați — bine înțeles caticheții încă sunt legați de marșrută polițială. — Căci această oră înceată caracterul confesional și toți școlarii să grupează în clasele lor comune sub conducerea învățătorului de stat ori comunal. Așa tinde aceasta lege la fuzionarea școalelor de toate categoriile în școli cu limba de propunere pur maghiară, adică la indirectă statificare. Dacă așa aduce cu sine interesul maghiarizării, ca școalele mărunțele confesionale să fie aduse »sub o căciulărie« adică sub căciula maghiarizării. Iar cu comunele confesionale cari au peste 30 obligați umbători la școală să se facă începutul des-

FOIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEI.»

Școalele noastre bănățene și Maria Terezia.

Mișcarea noastră culturală, a cărei martori suntem de o bucată de vreme, ne aduce aminte de epocala și binefăcătoarea acțiune pornită de regina Maria Terezia și sfetnicii săi pentru ridicarea nivelului cultural al supușilor săi din întinsa împărăție. Știm ce a fost *Ratio Educationis* pentru țeara noastră, de a cărei soarte totdeauna era preocupată marea regină. În special cine a fost întemeietoarea dinastiei austro-ungare pentru noi românii, ne arată *patentul imperial* din 2 Nov. 1776, piatra fundamentală a școalelor ortodoxe din țeară. Meritele-i neperitoare pentru instrucția publică română se vedesc pe deplin din o scurtă asemănare a stării învățământului nostru popular din Banat dela începutul domniei marelui regine cu starea aceluia din ultimii ani de domnie ai ei.

Când turcii au părăsit Banatul, acest colț de țeară avea o înfățișare foarte tristă. În locul glasului poetic al mierlei și al cântecului vesel de ciocărie se auzia numai corăitul cioarelor și al țarcilor ori cântecul jalnic de noapte al buhelor. Teritoare întinse erau coplesite de bălți și mocirle, încât zile întregi nu vedea călătorul alte ființe viețuitoare, decât bestiile pădurilor nepătrunse de razele soarelui.

Acest aspect trist ni-l prezintă Banatul, când la anul 1778 a fost incorporat către patria-mamă. Reginei (Maria Terezia îi revine meritul, că din acest teritor părăsit și pustiu a devenit o provincă mănoasă și binecuvântată de Dumnezeu;

că locul fearelor sălbatice l-a ocupat un popor muncitor și doritor de lumină. Guvernul din Viena a dat curs liber dezvoltării tuturor bisericilor aflătoare pe acest loc, a delăturat toate piedecile ce ar fi periclitat progresul cultural.

Griselini pe temeiul unui conspect din anii 70 ai veacului al XVIII-lea ne dă următoarele date despre numărul locuitorilor din Banatul propriu zis. Numărul total al locuitorilor era de 317.928. Din aceștia 43201 erau de obârșie franceză, italiană și germană, 8683 bulgari, 5272 țigani și 353 ovrei. Restul 260419 au fost »iliri« adică români și sârbi, din aceștia 78.780 sârbi, iar români 181.639¹⁾.

Privitor la cultura românilor ne spune *Finácsy* în partea a doua a lucrării sale *Istoria instrucțiunii publice din Ungaria pe timpul reginei Maria Terezia* 2). »Ilirii« bănățeni — erau la un grad de cultură mai inferior ca nemții. Îndeosebi românii au rămas înapoi de necrezut. După mărturisirea referadelor oficioase din anul 1767 și 1768 cuprindea o întristare pe toți cei ce vizitau Banatul, văzând pe acest popor talentat, dar superstițios și lipsit de cultură. Unica îndeletnicire a sa este prăsierea vitelor. În întreg Banatul (timășan) au avut numai 24 învățători, un număr disparent în proporție, cu numărul cel mare al locuitorilor.

Nivelul școalelor române pe acest timp ni-l

¹⁾Fr. Griselin: Versuch einer politischen und natürlichen Geschichte des Temeswarer Banats in Briefen. Wien. 1780.

²⁾Dl Ernest Finácsy e unul dintre cei mai erudiți și activi profesori la Universitatea din Budapesta. Precum în toate lucrările sale, așa și în opul citat se arată obiectiv, lucru rar în zilele noastre, când și oamenii de școală sunt preocupați de vederi incompatibile cu școala.

arată o descriere a magistratului sârbesc din Timișoara. Ce e drept, aceasta descriere caracterizează mai mult starea școalelor sârbești. Cine nu va recunoaște însă, că aceasta descriere, deși nu în întregime ei, dar în mare parte se referă și la școalele noastre, bine știind în ce relații stătea biserica noastră pe aceste vremi cu biserica sârbească. Iată textul acelei descrieri:

»În școalele de aici²⁾, precum și în celelalte din țară aparținătoare confesiunii noastre încep școlarii elementele învățământului cu cetirea. Abia cunosc literile, ei sunt puși la *orologer*, adică *ciaslav*, o carte ce conține rugăciunile de dimineață, de amiază și de seară, precum și toate orele canonice. Învățăceii înainte de a ști bine să citească, trebuie să învețe de arostul aceasta carte pentru-ca să se facă evlavioși din fragedă copilărie, ori pentru-ca să le fie spre ajutor domnilor preoți în biserică la slujba dumnezească sau în afară de biserică la cuminecări și să le ușoreze din când în când sarcinile in-suportabile. Cu aceasta carte numită *orologer* se ocupă tineretul doi ani. Învățându-o bine, institutorii le dau în mână *psalmii lui David* și le scriu pe tablă câteva reguli, pe cari tinerii au să le învețe în anul III-lea. Dacă dintre școlari cutare nu a progresat până ca să poată ceti cartea psalmilor, atunci trebuie să pestreacă toți psalmii, atunci trebuie să pestreacă toată psaltirea, având să învețe cetirea fiecărui cuvânt ori cunoaște literile ori nu. Cei mai capaciți imediat după *ciaslav* au să învețe fără carte toți psalmii lui David, precum și cartea imnurilor, în limba vulgară *catanasia*.

²⁾În Timișoara erau adică 3 școli, dintre cari una era românească.

ființării școalelor confesionale să aibă școlarii în clasele inferioare, chiar dela I—IV clasă, iar după terminarea acestui curs inferior, școlarii școalelor confesionale să treacă quasi la curs superior, pe cl. V și VI în topitoarea comună de maghiarizare, cu limbă de propunere pur maghiară, cari s'ar numi școale comune de stat. La așa cap încăpăținat, socotește Machiaveli, așa căciulă pistriță. Aceasta este calea pacinică contemplată de dl Apponyi pentru absolvirea școalelor noastre în cele comune de stat și pentru ștergerea învățătorilor confesionali de pe fața pământului. Incetul, incetinel se taie firele vieții naționale, cum a făcut neamțul cu coada cânelui, ca să nu-l doară prea tare, prin tăiatul dintr'una. Pentru dl Apponyi, noi suntem coada cânelui. Drastic, dar, cine nu crede, citească perspectiva din »Budapesti Hirlop« (Nr. 47).

O, tu imperialism maghiar, de ce aventuri nu ești capabil?

Ei bine, putem noi stă cu mâinile în sin în fața acestui laț ce ni-se pune din partea unui parvenit în sanctuarul școlii și încunjurat de un parlament incult și brutal, care nu vede peste vârful nasului decât — ștreangul, cu care ar agăța pe toți, câți nu jură pe sfânta coaliție.

Noi în proiectul dlui Apponyi vedem »ștreangul« parlamentar în formă diplomatică, tras în mătăsă. Dar ștreangu-i ștreang și în mătăsă, prin urmare haid să ne apărăm contra lui. Deputații în dietă, afară mână'n mână cu fruntașii între popor, iar biserica să pornească litia în soboarele ei și să-și depună protestele la treptele tronului, — de unde se vede mai departe decât vârful nasului coaliționist.

Unde sunteți dar doi sau trei adunați faceți-vă datoria, de a întruni toată suflarea românească într'o unitară și puternică acțiune pentru zădărnicierea noului atentat îndreptat la viața noastră națională.

† General Iacob Lahovary.

Dorința din urmă a generalului Iacob Lahovary.

»Conservatorul« publică următorul testament al generalului Lahovary:

Voința mea este: să fiu înmormântat, așa cum a fost înmormântat iubitul meu (fiu Jaques; către dânsul mergeau ambițiile mele, lui îi aduceam omagiul onorurilor ce dobândeam. El dispărut, nu mai voiu decât nădejdea de a-l regăsi pe altă lume.

»Nu voiu, dar, nici paradă, nici onoruri, nici catafalc, nimic.

»Voiu să fiu ultima noapte în casă, așezat în patul din seră, la locul unde a fost și dânsul; serviciul să fie același ca al lui.

»Dricul să fie, dacă se poate, acela care l'a dus și pe dânsul la ultimul locaș.

»Scrisorile de înștiințare a decesului să nu cuprindă nici invitație la ceremonie, nici ora ceremoniei, în sfârșit locul în cavou l'am ales și se vor săpa pe piatra ce va închide acel loc cuvintele: Fiule iubit, cum am putut să trăesc... ani fără tine?

»Făcut azi, în București, 23 Octomvrie 1906, în deplină libertate.

General J. Lahovary.

»Dacă s'ar întâmpla ca decesul meu să se producă fiind în străinătate, neapărat doresc ca trupul meu să fie adus, spre a fi închis în cavoul ales, însă dorința mea expresă este ca să nu fie nici o primire oficială a sicriului meu, nici pompă militară. Absolut înmormântarea prescrisă mai sus.

General J. Lahovary.

Ianuarie 1907.

Cuprinsul acestor dorințe a fost înmănat nepotului meu dl Zăgănescu înainte de a pleca în străinătate.

Rar ni-s'a dat să citim ceva mai duos în așa de scurte, lapidare cuvinte.

— Dni ministri au decis să iasă într-o întâmpinarea corpului generalului Lahovary la frontieră, împreună cu delegațiunile corpurilor legiuitoare.

— S'a intervenit pe lângă guvernele statelor prin cari va trece corpul defunctului, să simplifice formalitățile de cale ferată.

— Vagonul cu rămășițele mortuare, va fi oprit

în toate stațiile orașelor de la frontieră până în București. Membrii partidului conservator din acele orașe, vor depune coroane și vor rosti discursuri funebre.

— În Capitală, corpul va fi dus dela gară deadreptul la cimitirul Bellu, unde va fi îngropat fără pompă, fără muzici, fără paradă militară, — așa după-cum a dorit-o ilustrul defunct.

Se vor rosti discursuri funebre din partea guvernului, a corpurilor legiuitoare și a Capitalei.

Dl Take Ionescu va vorbi în numele guvernului.

— E vorba să se ia inițiativa ridicării unui monument generalului Lahovary în Capitală, prin subscripție publică.

— Senatul a ales o comisiune din dnii N. Economu vice-președinte, colonel Obedenaru, Moise Pacu, Adrian Magheru, general Leon, N. Negri și Mișu Băbeanu, care să meargă la frontieră într-o întâmpinarea rămășițelor generalului Lahovary.

— Guvernul va face înmormântare națională regretatului fruntaș general Lahovary.

— A. S. R. principele Ferdinand, va asista la înmormântarea regretatului general Lahovary ca reprezentant al M. Sale regelui Carol.

De asemenea vor participa la înmormântare și casele, civilă și militară a Suveranului.

— M. S. Regina, a însărcinat pe doamna Mavrogheni să exprime condolențe familiei generalului Lahovary.

— A. S. R. principele Ferdinand, a adresat din Coburg dlui Ioan Lahovary următoarea telegramă de condolențe:

»Din toată inima iau cea mai vie parte la cruda pierdere ce ați îndurat și regret adânc moartea acestui bărbat atât de devotat țării. Vă rog să fiți interpretul viuei mele simpatii pe lângă sârmana văduvă.

Ferdinand.

Din timpul războiului. Era în timpul asediului Plevnei.

Soldatii români ziua și noaptea săpau șanțuri paralele — după sfatul dat de marele strateg, mareșalul Moltke al Germaniei.

Pe câmpul de războiu atât de primejdios, venise și mareșalul Tottleben, vestitul apărător al cetății Sevastopol — o altă Plevnă dela 1854.

Tottleben dorea din suflet să studieze armata română în toate amănunțimele ei și în acest scop, a rugat pe ofițerul superior din marele stat major al armatei române, Iacob Lahovary, ca să-l însoțească până în cele mai înaintate șanțuri și întârituri ale ostirei noastre.

Iacob Lahovary care nu se temea de moarte în războiu câtuși de puțin, ba chiar dorea dacă

Mai au apoi să știe bine cânta și precis după melodiile bisericești orientale imnurile de Paști, de Crăciun și Rusalii, cel dela Sta-Mărie, imnurile apostolilor, imnurile ucenicilor, martirilor și ale sfinților părinți, cari sunt cuprinse în aceasta carte. Cu aste încă au să se ocupe elevii cel puțin doi ani, dacă voiesc să cetească și să cânte ori să ajute în cor. Treapta ultimă o formează cetirea *epistolelor Slului Pavel* și ale celorlalți. Cine știe ceti și aceasta carte e designată din partea forurilor bisericești pentru examinarea capacității și științei celor ce au cerut introducerea lor în tagma preoțească și sfințirea; tot așa *evangeliile*, scopul final al tuturor științelor îmbrășișate în *școalele noastre triviale*. Candidații pentru preoție nu se eserciază în scris și comput din pricina că preoții noștri arare ori au trebuință să scrie și să calculeze. Tinerii însă cari nu au capacitatea și memoria recerută pentru preoție, ori nu au nici o atragere către aceasta carieră, când ajung la cetirea epistolelor apostolilor, de regulă își iau rămas bun dela școală. Dacă un prunc de acesta după 5—6 ani de școală are norocul să ajungă, la un neguțator ce știe scrie și socoti, învață la acesta și computul și numai după aceea capătă ocupațiune în neguțatorie. Ajungând însă la vre-un meseriaș de al nostru — care scrie numai puține note și intratele și ieșitele de obicei: însuș le socoate — ușor se întâmplă, că nu numai nu învață scrisul și calcularea dar în scurt timp uită și slaba cetire și cântare ce a învățat în vârstă de 5—6 ani cu mare trudă, cheltuială și pierdere de timp».

Această descriere ne dovedește, că aceste școale nu erau școale populare, unde copiii de țărani să-și fi însușit cunoștințele cele mai elemen-

tare. Ele stăteau mai mult în serviciul creșterii preoților; ele pregăteau pe acei tineri, cari se dedicau carierei preoțești, iar cei ce frecventau aceste școale și nu îmbrășișeau aceasta carieră, ieșiau din ele — poți zice — pe deplin analfabeți. Și aceasta era starea școalelor din Timișoara! În ce stare se puteau afla cele dela sate?

Intre astfel de împrejurări de fel nu ne surprinde, că congresul bisericesc dela Carloviț din 1769 constată o mulțime de scăderi cu privire la școalele populare ale «națiunii ilire»: «scăderile sunt pretutindeni mari, comunele nu se prea îngrijesc de școale; salariul învățătorilor e foarte miser, deși ei fac și unele servicii bisericești; călugării — de fel nu se ocupă cu creșterea tineretului».

Consfătuirile și hotărârile acestui Congres au dat naștere cunoscutului *Regulamentum Illyricum* din 1776, prin care regina Maria Teresia, după ce constată, că *națiunea iliră* din pricina lipsei mari de școale se află la un grad inferior de cultură, condusă de iubirea sa maternă către *națiunea iliră* fidelă, ordonează ca singuraticile comune să se oblige la suportarea speșelor cu susținerea învățătorilor, pentruca să se poată face dispozițiile, ca fiecare comună să-și aibă școala sa elementară. Dispune totodată, ca pruncii de legea ortodoxă să fie primiți și în școalele catolice și înființează în Viena o tipografie iliră, înzestrându-o cu felurite privilegii. Prin aceste două dispozițiuni din urmă a voit să satisfacă dorinței exprimate de membrii Congresului din 1769.

Cu îndeplinirea dispozițiilor cuprinse în *Regulamentum Illyricum* a fost încredințată *comisia iliră de curte* (Illyrische Hof-Deputation), constituită sub prezidenția contelui Koller și având ca referent pe

George Kees. Aceasta comisie are merite neprețioase în ce privește organizarea învățământului poporal din Banatul timișan.

Conform acestei consemnări săvârșite de comisia iliră, aflăm la anul 1772 în Banat 62 școale ilire, dintre cari 24 erau române. Nu ne surprinde deci, că după mărturia fasiunilor antiștiilor locale era trebuință de școale încă în 173 comune.

Numai având aceste date la îndemână s'a putut purcede la opera mare de organizare a instrucțiunii ilire. Vrut-au unii să pună pedeci mersului regulat al dezvoltării școlare a poporului român și sârb. Astfel consilierul aulic, contele Majláth, care identificând statul cu catolicismul, era de părerea, că din punct de vedere politic și catolic ar fi o greșală sprijinirea progresului națiunii ilire în cele culturale și din partea statului. Prin protejarea școalelor ilirilor deosebirea ce există între ei și ceilalți locuitori ai patriei, s'ar alimenta numai și astfel *statul unitar* ar slăbi în mod însemnat. Zice între altele: Jedoch denen Schulen die allerhöchste Protection durch ausdrückliche Merkmale weiter, als überhaupt der Inhalt der Privilegien gehet, zu ertheilen, ist sehr bedenklich: Massen dadurch, wie bereits gesagt worden, der Hang der Nation zu seiner Sprache und Religion bekräftiget, und die Entfernung der Gemüther sowohl von den übrigen Theilen des Staates, als von der römischen Kirche noch mehr verbreitet würde. Provedința însă nu a permis, ca uneltirile contelui Majláth să triumfeze. Comisia iliră întrunită în lunie 1773 sub prezidenția contelui Koller, nu a împărțit vederile sfetnicului de curte, ci a intrat în meritul cauzei, aducând unele hotărâri, ce se refer la înființarea și dislocarea școalelor, la metoda de propunere, calificarea în-

Accidentul unui vapor. Constanța, 10 Februarie. — Vaporul englez »W. Taylor« pe când vroia să între în port, astăzi la orele 10 dimineața, s'a izbit puternic de farul roșu de la intrare. Șapte metri din digul pe care e așezat farul roșu au fost deslocați iar vaporul și-a cauzat spărturi mari la proră d'asupra liniei de plutire.

Comandantul vaporului susține că ciocnirea a provenit din cauza curentilor și a vântului.

Maiorul Negru, căpitanul porlului, a deschis o anchetă pentru stabilirea cazului.

Inginerul Scarlat Vârnav, fost prefect liberal, și Tanțu, au fost numiți experți pentru evaluarea pagubelor cauzate digului și farului, cari după câte se afirmă trec peste suma de 40 mii lei.

Vaporul retrăgându-se singur a intrat în port acostând la cheiu. El venise la Constanța pentru a încărca mărfuri.

Gross-Oesterreich despre cartea dlui A. C. Popovici.

În numărul său recent confratele vienez aruncă o reprimă asupra cărții d-lui A. C. Popovici (București) »Die Vereinigten Staaten von Gross-Oesterreich« căutând a desvăli o oare care nedreptate, pe care autorul ar fi făcut-o celor 2 milioane de elemente germane din Ungaria.

«E o îndrăzneală din parte-ne», zice »Gross-Oesterreich« de a impune, fie numai într'un singur punct eminenței opere a dlui Popovici, o schimbare oare care. Cu toate acestea să-mi fie permis, a supune unei mici critici situația nemților din Ungaria arătată de dl Popovici».

«Autorul numitei cărți, — continuă confratele — găsește pentru aceste două milioane de nemți numai câteva comitate naționale.

Pentru aceste enclave însă scriitorul articolului cere o organizație de stat și reprezentarea acestui organism în proiectata federațiune.

Ca motive arată că fiecare grup mic își are statul său național d.e. 370,000 de italieni, Trentino, 1¼ slavi, Carintia, 330,000 italieni, Triestul, câteva sute de mii de maghiari și sârbi, săcui-me resp. voivodina. Ei bine cele 2 milioane de nemți să fie înghițite de români, slavi, maghiari etc.?»

Arată apoi că reforma proiectată de dl Popovici a scăpat din vedere aceasta condiție esențială impusă de interesele elementului nemțesc. Mai departe aduce o rectificare numeroșă a populației, care — zice »Gross-Oesterreich« — ne arată pe noi nemți aproape egali la număr cu ungurii, adică ne scade de la 11 mil. și 300 de mii (numerația 1906) la 9 mil., va să zică foarte

Sânta-Ana, sub conducerea lui. Felbiger își însușește toate cunoștințele trebuincioase unui director de școale de model. Stabilește împreună cu comisia iliră de curte metodel, ce avea să fie aplicat în școalele noastre bănățene și ale sârbilor, și numai în Aprilie anul 1777 se re'ntoarce acasă.

Re'ntors la Timișoara începe primul curs normal deja în 14 Iulie anul 1777 cu 80 învățători iliri, având în vedere relațiile locale. Ajutor i-a fost Stefan Vuianovschi, care pe speșele erarului încă absolvase școale normale din Viena.

Fiecare curs a durat patru luni; prelegeri se țineau patru ori trei ore la zi. Candidații beneficiau de un ajutor zilnic de 30 de cruceri și sfârșindu-se cursul erau obligați se prestee înaintea comisiei școlare un examen, despre ce primeau un atestat de calificățiune.

Erau însă și alte de făcut.

Multă grije a dat comisiei de curte din Viena lipsa manualelor, fără de cari ar fi fost zădarnică ori-ce sfortare. Dar și în această privință s'au luat măsuri grabnice așa, că pela mijlocul anului 1778 cele mai multe manuale ieșiseră de sub tipar. S'au împărțit în dar în școalele române bănățene abecedare și manuale de catehism mai multe mii de exemplare. Tot așa s'a distribuit gratis 3000 de bucăți din modelele caligrafice ale lui Zacharie Orphelin. Manualul metodic al lui Jankowich era o prelegere a originalului Methodenbuch de Felbiger, iar manualul de Aritmetică editat la Iosif de Kurzböck în Viena la anul 1777 era o ediție bilingvă (carte scrisă pe o latură românește, pe cealaltă nemțește). În sfârșit, ca opera să fie com-

puțin departe de cifra maghiarilor de 8,680,000 (1900 făcu de ei!) pe când maghiarii au o inferioritate numerică cu mult mai mare decât cea arătată de autor.

Răvașuri.

»Erdélyi Hirlap« (dela 24 Februarie), se arată rău supărată pe »Tribuna« din cauză că și-a bătut joc de Barna Endre (alias Braun Dolfi) al cu amănuntele privitoare la expoziție...

Ne asigură că Barna nu are apă la cap!.. Va fi având — tărățe.

Tot numitul organ publică nemai pomenita minciună, că în România bieții de unguri »nici măcar o invitare de nuntă nu pot tipări în ungu-rește...«

Răsbune-se nobila gintă alui Arpad, și nu mai merge în România!

Mai scrie și alt neadevăr: ci că Slavici »a fugit dinaintea justiției maghiare și s'a ocrotit sub aripele lui Sturdza«.

Slavici, onorabili șoviniști, a stat un an de zile în temnița dela Vaș...

Eroii voștri ca Barta etc., au cerut grație până când nu li-se dictase decât o lună-două pentru — calomnie!

Din străinătate.

Decadența socialismului. Se știe înfrângerea pe care a suferit-o partidul socialist în Germania. Semnele unui fapt analog încep a se arăta și în Franța, unde partidul socialist a ajuns la apogeul său. Semnele din Franța nu sunt rezultatul vre-unei influențe a recentelor alegeri din Germania, căci ele s'au arătat cu puțin timp înaintea acestora din urmă.

În adevăr, la 14 st. v. a luni curente au avut loc în Franța mai multe alegeri municipale și departamentale. În cele mai multe comune, cari înainte alegeau numai socialiști, acum au ales cu majorități zdrobitoare radicali, republicani, progresiști și liberali, socialiști nici unul.

Strălucita izbândă a cadeților. »Agenția Westnic« telegrafiază, că în Petersburg despue-rea scrutiniului s'a făcut târziu noaptea. În toate circumscripțiunile din Petersburg, cadeții au eșit învingători. Din 160 alegători secundari s'au ales 150 cadeți, 9 membri ai stângei, un octobrist.

Scandal militar în Germania. Dela începutul războiului ruso-japonez un colonel german

pletă și pentru înzestrarea școalelor ilire cu re-cuizitele necesare, la dispoziția reginei se distribuie gratis în 1777, tăblițe de scris 5736, călimare tot atâtea, foarfeci 2874, hârtie de scris 478 de risme, ceruze 17090 și penicile 2874.

Urmările binefăcătoare acestei egalități vrednice de toată recunoștința — zice dl Fináczy — mai bine le putem aprecia comparând situațiunea școalelor ilire bănățene din 1768 cu conspectul trimis la Viena de Cristofor Niczky în 31 August anul 1778. În acești 10 ani numărul școalelor greco-neunite s'a ridicat de la 66 la cifra de 218, bine înțeles, școalele cu edificiile lor proprii, deoarece conspectul lui Niczky mai pomeneste de 139 comune, unde încă s'a ținut școală fără ca să fi avut zidire. Numărul învățătorilor a fost în 1768 de 77, în 1778 însă numărul lor trecea cifra de 200, dintre cari mulți au frecventat cursurile normale din Timișoara. Intre împrejurările de atunci, sunt aceste rezultate, de care cu tot dreptul au putut fi mândrii membrii comisiei ilire de curte, când în urma constelațiunei nouă, conducerea afacerilor o ia în mâinile sale scaunul guvernului ungar«.

Celor-ce se interesează mai pe larg de acest period din trecutul școalelor noastre, le recomand cu căldură lucrarea dlui Fináczy: *Istoria instrucțiunei publice din Ungaria pe timpul reginei Maria Teresia*. E scrisă într'un stil clar, ușor de priceput și în ton foarte obiectiv. L. A.

în retragere Goedke, s'a distins prin o serie de articole foarte judicioase, publicate în diferite jurnale germane. Se vede că criticele făcute de Goedke vor fi fost prea aspre sau vor fi trecut ținta ce urmărea autorul lor, și au supărat pe împăratul Wilhelm II, deoarece acesta a dat un »ordin de Cabinet« prin care lua lui Goedke dreptul de a purta titlul de colonel. Acest ordin i-s'a notificat dlui Goedke prin procuror, căruia însă colonelul în retragere i-a notificat, că nu va ținea nici o socoteală de ordinul împăratului din cauză că nimeni nu-i poate interzice să semneze articolele sale »Colonel Goedke«.

Juriștii cei mai eminenți ai Germaniei își bat acum capul ca să vază, dacă împăratul are sau nu dreptul să ia cuiva titlul de colonel, fără o judecată prealabilă.

Mișcare electorală în Capitala Austriei. Se știe, că Austria a introdus în sistemul electoral sufragiul universal. E o deosebire foarte mare în mișcarea de acum și cea de odinioară. Terenul e necunoscut, sunt noi cercuri designate, cu nouă prescripții electorale. Nici nu se pomeneste încă de luptele de partid și pretutindena e o liniște neobișnuită în preajma unui act guvernamental atât de important. Diferitele fracțiuni se trudesec deocamdată să întemeze o organizație electorală, se câștigate o vedere generală asupra situației lor.

După noul regulament electoral în Viena sunt cam la 400.000 de alegători pentru, cari cele 33 de cercuri par destul de insuficiente.

Naționalismul în Bosnia-Herțegovina. În Bosnia-Herțegovina, se remarcă în acest moment un fel de deșteptare a opiniei publice în provinciile anexate.

Populația musulmană a fondat ziarul »Mussavet« (Libertatea). Tinerii democrați, instruiți în Apus, conduc »Mesagerul Bosniei-Herțegovinei«.

De curând a început să apară la Mostar (Herțegovina) »Narod« (Poporul), care împreună cu ziarul lui Sarajevo, »Cuvântul sârb«, e în fruntea mișcării naționale.

Cel dintâi număr al ziarului »Narod« din Mostar ne arată până la ce punct ideea națională e îmbibată cu idei democratice:

»Populația patriei noastre, spune ziarul, aparține la trei religii. Unii sunt ortodocși, alții cat. alții în sfârșit musulmani. Dar noi n'avem decât o singură limbă, același sânge curge în vinele noastre. Religia nu ne desparte. Națiunea sârbă ne unește pe toți.

»Noi avem de asemenea același scop: mai în-tâi, pe acela de a deveni cetățeni liberi. Apoi, naționalismul nostru va trebui să urmărească idealul federalist al slavilor de sud. Privirile noastre depășesc hotarele străme ale micelor state slave ale Balcanului: noi visăm o puternică confederație a slavilor de sud.«

Se pare deci că mișcarea națională a slavilor de sud, a celor din Austria și din statele libere, se caracterizează printr'o formă cu totul democratică, formă care e în același timp autonomie și federalism.

Scandalul din Scupcina sârbească. În ședința de Sâmbătă a Scupcinei din Belgrad s'a ajuns la un scandal, care a impresionat întreaga lume politică din Serbia.

După cetirea textului de contract comercial cu Franța, fostul ministru de comerț Drascovici a luat cuvântul interpellând guvernul în chestia aplanării conflictului vamal cu Austro-Ungaria.

El atinge existența de secole a relațiilor comerciale pașnice cu monarhia noastră și susține că pentru exportul sârbesc de vite aceasta e cea mai favorabilă piață. Nicăiri nu se plătește carnea așa de bine ca în Austria și pe când până în prezent erau avizați numai la Monarhia Austro-Ungară, acum trebuie să țină cont de condițiile impuse și de Italia și de Turcia.

Austria plătește pt. kg. de carne 60 centime pe când Italia numai 40, prin această scădere se va siabi exportul de vite și în Egipt și Italia, căci țaranul nu va fi dispus a da kg. de carne cu 40 centime. Slăbind în acest mod exportul de vite, guvernul amenință prin noile contracte comer-

cială vinicultura sârbească. Intregă politica financiară dă un bilanț negativ.

Stânga a aplaudat frenetic pe orator, pe când deputatul Stanko Petrovici, care aparține partidului radical vechiu s'a ridicat și i-a strigat lui Drascovici: »Vorbești ca și când te-ar fi tocmit Austria«.

Abia fi pronunțată aceasta fraza când Drascovici cu un zbirat puternic a cerut satisfacție vicepreședintelui, căci dacă i-se refuză aceasta satisfacție, îl va pămuli.

Fostul ministru de justiție Pecici, care împreună cu câți-va partizani s'au alăturat la indignarea lui Drascovici s'a apropiat de masa vicepreședintială și a izbit-o cu pumnul încât toată cerneala din călimăr s'a împrăștiat. În larma produsă de strigătele partizanilor noi radicali și de contrarii lor vechii radicali, nu se mai auziau sunetele clopoțelului pe care președintele îl agită neconștient.

După liniștire vicepreședintele a provocat pe Petrovici să se esplice.

Acesta a susținut că n'a voit să atace pe Drascovici, și-și retrage cuvântul.

Lemberg 23.

Studentii ruteni. S'a dispus, ca toți studenții deținuți să fie puși pe picior liber, fără plata vre-unei cauțiuni. După amiaza la două ore, judele de instrucție dr. Franke, s'a prezentat în celulele temniței și a comunicat acest decizie studenților ruteni.

Șase dintre ei însă vor trebui să rămână încă în temniță, spre a li-se lua un interogator mai amănunțit. În urma acestui fapt, studenții s'au declarat solidari și n'au voit să părăsească închisoarea.

Ei au rămas și Sâmbătă noaptea în celule. Duminecă, 12 dintre ei au fost scoși cu forța și trimiși în trăsuri pe la locuințele lor.

Pe urmă li-s'au dat drumul și celorlalți, cari de data aceasta au consimțit a părăsi închisoarea.

Opt dintre ei, au trebuit să fie internați în spital, din cauza slăbiciunii, ce-i cuprinsese.

După vizita medicală între deținuți, s'au constatat 15 cazuri de criză de nervi și friguri fo-mine.

Chestii interne.

— Raport telefonic din Camera ungară. —

Astăzi, și mâne Camera va isprăvi cu dă-raveri mărunte, formalități, și va lua vacanță până Lunea viitoare.

Ședința se deschide la orele 10 și 10 m.

Președinte: I. Justh.

Deputați naționaliști: Mușitci, Manilovici, Al. Vaida.

La ordinea zilei, proiectul de lege despre orfanii și văduvele militarilor. Se primește și în a treia cetire; se va înainta senatului.

Comisia de imunitate nu găsește, violată imunitatea lui Lengyel Zoltán.

Se discută rescriptul comitatului Zólyom, în care se cere proiectul de lege pentru darea progresivă.

Se mai discută alte petiții și rescripte.

Actualități politice.

Nemulțumiți.

La desbaterile comisiei financiare, fiind pe tapet chestia liniei ferate Balaton, Rát-kay László a făcut să se audă un fel de a vorbi, care dă de gând multora. Cu o patimă nervoasă, luase anume la triparale guvernul, de ce-și risipește ostenelele, și epoca de tranziție, cu lucrări pentru cari nu a luat nici un angajament, ca și chestia de pe ta-

pet. *Țara vrea să știe, ce se va alege din votul universal, din darea progresivă și din garanțele constituției?* Pentru aceste a primit mandat guvernul, iar nu pentru zidirea de linii ferate!

Așa, înainte nemulțumiților — spre binele țării, și spre peirea voastră!

24 de bețe.

Și ancheta de alaltăieri pentru reforma legii slugilor a avut un moment de iritație. Pe Nagy Emil l-au pus păcatele să ceară și pentru pretori puterea de judecată față de agitatori (în deosebit ce fel agitatori). Spre cinstea anchetei, a fost potolit cu vii proteste.

Totuși e, caracteristic, cum ispitește și azi vechile privilegii nemeșești, cari isprăveau pacea cu 24 bețe!

Consiliu ministerial.

La propunerea ministrului președinte Wekerle, Camera nu va ține ședință până Miercuri. Mâne este convocat consiliu ministerial, acărui importanță însuș ministrul președinte a accentuat-o, în ședința de azi.

Deputatul Jehlicika și-a depus mandatul.

Deputatul național slovac Jehlicika, a trimis alegătorilor săi o scrisoare în care îi anunță că abdice de mandat. Cauza demisiei sale se poate căuta în șicanele și presiunile făcute asupra lui de către autoritățile sale bisericești.

E de regretat, că rândurile deputaților naționaliști s'au mai rărit cu unul.

Conferința partidului kossuthist.

Partidul kossuthist a ținut azi la 4 o'ce conferință. Intre alte lucruri desbătute este remarcabilă propunerea lui Bálint Ferencz, care cere ca firmele în limbă străină să fie prohibite cu o anume taxă.

Catastrofa vaporului «Berlin».

— Noui amănunte. —

Amsterdam, 23 Febr. Ziarul »Telegraf« anunță, că azi dimineață la 3 ore au fost scăpate și cele trei femei, cari se aflau în ruinele vaporului »Berlin«. Numărul celor scăpați e cincisprezece, dintre cari șase sunt femei.

Amsterdam, 24 Febr. Despre scăparea celor din urmă călători de pe vaporul »Berlin« se anunță următoarele detalii: Noaptea pe la ora unu vaporul »Nodan« cu o corabie a plecat spre ruinele vaporului. Căpitanul vaporului, Sperling, s'a urcat pe rămășițele vaporului și cu funie a slobozit femeile, ce se aflau acolo, s'au reîntors apoi în Hoez van Holland, și a transportat naufragiații în hotel, unde i-au luat numai decât sub îngrijire. Azi căpitanul Sperling s'a urcat din nou pe rămășițele vaporului, să transpoarte pe uscat cadavre.

Unul dintre cei scăpați cu viață spune următoarele: La ora 4 și jum. starea răniților era cât se poate de poate bună. Până

acuma au scos la iveală vre-o patruzeci de cadavre. Șase dintre ei nu se știe cine sunt. Femeile scăpate, cu toate că la multe dintre ele le-au înghețat mâinile și picioarele, relativ sunt bine. Dșoara Schröder spune următoarele:

«Nu știu să spun exact, când s'a întâmplat catastrofa, n'am să uit însă nici odată, orele de frică și desperare cari le-am trăit, vazând lupta oribilă a mateloților cu valurile. Miercuri noaptea, frica noastră și-a ajuns culmea. Viforul, părea mai groaznic ca ori și când. În fiecare clipă pătrundeau în vapor valuri reci ca ghiața. Felinarele mângăietoare din Hoez van Holland erau acoperite dinaintea ochilor noștri de norii de zăpadă. Dimineața pela cincii și jumătate am auzit cornul vaporului Niella. Doamna Buttel cu putere desperată a strigat în viforul vâjeitor. De câte ori zăream ori auziam vre-un vapor, strigam cât puteam, având frică, să nu crează că numai este nimeni de scăpat. A trebuit să vedem cum a fost răpită de valuri doamna Bertram și aproape toți cunoscuții. Când au sosit salvatorii mei i-am urmărit la fiecare mișcare. Când în sfârșit am înțeles măsurile ce le-au luat și am văzut că este speranță de scăpare, abia ne venea să credem. De spaima, foamea și desperarea suferită eram atât de obosiți de nici bucura nu ne puteam. Cel dintâiu lucru ce l'am făcut după ce-am scăpat, ni-a fost, că ne-am rupt jos hainele înghețate os».

Altă catastrofă.

»Agenția Reuter« din Canea anunță cu datul de 23 Febr.: Un țăran din Creta a adus o scrisoare din partea cea mai apuseană a insulei cu știrea, că vaporul Lloyd-ului austriac »Imperatrix« a suferit naufragiu lângă Elefonissa. Pe vapor se află vre-o două sute călători. Doisprezece călători au ajuns la țărm și aceștia au adus știrea. Situația este cât se poate de serioasă. Portul francez Fancon din Suda a și trimis ajutor, cel italian asemenea. Agenția Lloyd a depeșat vaporului »Lloyd« care plecase din Kandia, să dea ajutor. Timpul este liniștit. Nu se anunță dacă au pierit și oameni.

Sociale.

Un răspuns.

Domnule redactor, cetind în Nr. din 28 Ian. (10 Februarie) al »Tribunei« în rubrica »Sociale« articolul »Mania judecăților«, îmi iau îndrăzneală a răspunde autorului prin următoarele:

Țin mult la intenția bună a dlui autor, ce se reoglindează din întreg articolul, scris de altcum cu oare-care neorientare în chestiile judiciare, prin care sfătuește poporul, să 'ncunjure avocatul. Nu pot însă subscrie cele zise de Dlui; poate numai în general și cu următoarele modificări:

Nu aceea-i greșeala poporului nostru, că merge la avocat, — căci sunt foarte multe afaceri, la care conform legilor nu te poți prezenta fără avocat, să fi însuși de zece ori iuris-consult ori

Se prescrie zilnic de număroși medici și profesori la morburii de plumăni, cataruri, tusă convulsivă, scrofulosă, influență.

Oferindu-i-se publicului imitații fără preț, să se ceară totdeauna: **impachetarea originală „Roche“.**

F. Hoffmann-La Roche & Co, Basel (Eletia).

Sirolin

Promovează apetitul și greutatea corpului, delătură tusa, șegma, asudarea noaptea.

„Roche“

Se capătă prescriindu-se de medic în farmacii à 4 cor. sticla.

nu știu ce capacitate; și și mai multe, care sunt atât de încurcate, de nu se pot desfășura fără avocat, — ci păcatul e că merge la avocat străin. Căci dacă »femea« D-tale mergea la vre-un avocat român, sunt sigur, că nu-i primea procesul, ci ar fi sfătuit-o, să nu umble după potcoave de cai morți. Ea însă, s'a dus la vre-un străin, poate chiar la un jidan, care nu prea având procese și știind bine, că plata lui umblă ori câștigă ori perde, ba contând poate chiar la aceea, că da, de nu se prezintă la pertractare contrarul și atunci dobândește prin contumație, — primește bucurios procesul dubios ori poate chiar nedrept. Ce-l doare pe el năcazul neamului nostru. Urmează apoi spesele cele multe, ce de multe ori frâng grumazul celui, care perde. Asta-i un adevăr foarte trist. Dar să vedem, ce cauza!

Bietul român, când ajunge la vre-un năcaz, de geabă se duce la popă ori la dascăl nu-l prea știu sfătui. Nu-i mirare. Dar ce gândești D-ta, se propune în vre-o teologie ori preparandia română dreptul? Apoi de unde să știe bietul popă ori dascăl, ce n'a învățat și n'a auzit nici odată?

Nu e mirare apoi, că bietul țaran merge la jidan, care e mai priceput în chestiuni de astea (având prilej să le învețe din viața practică și din nenumăratele procese, care le face contra nenorociților datorasi români) și care numai decât e gata să-l îndrepte la vre-un avocat jidan, căruia și el îi client. Jidan zic, că nu s'a mai pomenit, că vre-un jidan să îndrepte pe cineva la român. Mai ușor e posibil contrarul!

Nu aceea-i deci nefericirea românului, că merge la avocat, ci că merge la avocat străin. Una, că sprijinește străinul, care nu numai că nu simte pentru el, ci îl urește din tot sufletul; alta, că se dă în mâna unui om în toată privința străin pentru el, care în cele mai multe cazuri nici nu-l pricepe cum se cade. Să mă crezi d-ta, că 9 părți din 10 a advocaților români nu primesc procese rele și nedrepte, pe când dintre străini 9 părți din 10 primesc bucurios. Evident și ușor de priceput.

Nu vreau să sfătuiască prin aceasta poporul nostru, ori să-l îndemn, că cu ori-ce afacere să alege la avocat.

Nici decât.

Când însă e de lipsă, dacă are un năcaz într'adevăr mare, dacă capătă vre-o citație, atunci să nu șadă acasă, ci să meargă la avocat îndată, nu peste 3 luni, că apoi nu-i mai poate ajuta nimeni. Da, să vină la avocatul român și numai la avocatul român cu toată încrederea, căci dânsul e ca și părintele sever, care și pe băiatul pe care îl pedepsește, îl iubește deopotrivă cu ceilalți fii ai săi, și care — te asigur — nu face proces în contra nimărui, fără să-l provoace, ori să încerce împăciulă.

Un avocat, care nu-i avocat.

AVIZ!

Abonenții cari până acum n'au plătit abonamentul sunt rugați să trimită numai decât ca să nu li-se întrerupă expediarea ziarului.

La boala »VÂNĂ de AUR«, diabetă și intestine indispensabil pentru leuze și copii în fașe. Tot omul iubitor de curățenie indispensabil trebuie să întrebuințeze medicamentul »ZERO«, căci prin el dobândești o dispoziție plăcută și folositoare.

Impiedecă ori-ce infecție și zgărlere.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 26 Februarie 1907.

— **Adunare populară** se va convoca pe Duminică în Șiria. Dl deputat dr. St. C. Pop va da seamă alegătorilor săi despre cele petrecute în dietă și îndeosebi se va desbata chestia proiectului de lege prin care contele Apponyi tinde la desființarea școlilor confesionale.

Ne place a crede, că până Duminică ni-se va da prilej să înregistrăm convocarea unor astfel de adunări în toate cercurile deputaților noștri, precum și în alte părți.

— **Parastasul** — scrie »Foaia Diecesană« — pentru fericita odihnă a răposatului episcop Ioan Popasu a fost oficiat Luni, în 5 Februarie st. v. în biserica sfântului Ioan, de P. O. D. protopresbiter Andreiu Ghidiu și de preoții din loc G. Buru și I. Stoian. Răspunsurile liturgice le-a executat corul elevilor dela institutul teologic-pedagogic. Au luat parte membrii conzistorului diecesan, profesorii, învățătorii și elevii dela institutele noastre confesionale din loc.

— **Numire.** »Renașterea« scrie: »Dl ministru de culte a numit pe dl dr. Petru Ionescu, profesor la institutul pedagogic din Caransebeș, funcționar în ministerul de culte din Budapesta și l-a împărțit cu serviciu în secțiunea congruei. Zilele acestea își va ocupa dl dr. Ionescu noul său post.«

Noi spusesem încă astă toamnă că se va face această numire. Fusesem însă acuzați că vrem să învrăjbim lumea.

— **Dela teatrul din loc.** Astă-seară s'a reprezentat în teatrul din Arad opera marelui Verdi, »Rigoletto«. Rolul bufonului Rigoletto a fost cântat de dl N. Corfescu, baritonul cunoscut publicului românesc. Publicul maghiar din Arad i-a făcut o bună primire aplaudându-l cu frenezie îndeosebi în duetul din actul II și în scena desnădăjduirii din actul III (în casa prințului). După acte a fost chemat la rampă mai de multe ori. Români de asemeni au fost la teatru în număr neobișnuit de mare. Dnul Corfescu, se înțelege, a cântat italienește.

Impreună cu escelentul tenor cavalier Ferrari D'Albaredo și soprana mult apreciată dșoara Leni Schubert a fost un ansamblu de care aradani n'au văzut de mult.

Joi se va cânta »Cavaleria rusticana« și »Bajazzo«.

— **Promovare.** În 23 Februarie st. n. s'a promovat la universitatea din Cluj, la gradul de »Doctor juris«, Ioan Dordea din Păuca (Pokaľva) com. Alba-Inferiaoră.

— **Concertul Valeria Papp.** »Renașterea« scrie: Societatea română de cântări și muzică, dă tot mai multe dovezi, că e bine condusă și corespunde menirei, ce o are. După ce la Anul-nou a aranjat o splendidă serată și prea reușită petrecere, acum Sâmbăta trecută (3 Febr. v.) ne-a oferit o sărbătoare muzicală. S'ar putea oare numi altcum atunci, când binecunoscuta cântăreață, Valeria Papp își dă concursul? O știam aceasta toți, și de aceea cu mic cu mare ne-am grăbit să auzim și admirăm pe d-șoara Valeria Papp. Programul îl deschise corul societății cu o frumoasă compoziție a dlui prof. Sequens: »Foaie verde pup de crin«, de asemenea tot acelaș cor încheie programul. D-șoara Valeria Papp deja în prima piesă »Ah quand je dors« a cucerit publicul. Vocea-i clară și educată, jocul sigur de scenă precum și mimica acomodată dispoziției sufletești, dictate de cântare sunt tot atâtea elemente, cari te fac să o ascuți cu drag, ba chiar să te contopești, să simți, ceea ce cântecul visează: dar al artiștilor adevărați. Cu aceeaș precizie, siguranță și artă execută »Pastorale« de Bizet, »Das Zigeunermädchen« de Slanszky, »Vil-

lamelle«. Într'o piesă al cărei text nu-l înțelegi, te farmecă numai muzica și în cazul acesta e grea poziția artistului față de un public laic în cele muzicale, cum de regulă se întâmplă în orașe mici. Înțelegi însă și textul, chiar de nu ești muzical, ai ceva, ce îți susține continuu interesul. De aceea au plăcut cu mult mai mult piesele românești »Marea curge«, »Dorul românei«, »Sub fe-reastra mândrii mele«, »Flori de nufăr« etc. Una avem să observăm, că acompaniamentul la pian al dlui Sochor n'a corespuns întru toate. Pentru succesul seratei au contribuit mult: d-na D. Pascu, pianistă de prima forță, precum și d-șoarele Florica și Livia Lințu. După concert se improvisează dans animat până'n zori.

— **Rectificare.** În numărul trecut al ziarului nostru, pe pag. 6, coloana a 3-a, în șirul 19 din sus, s'a strecurat o esențială eroare de tipar, culegându-se metropolitului în loc de metropolului, ceea-ce e a se rectifică astfel.

— **Necrolog.** Subscriși cu inima înfrântă de durere, fac cunoscut, că Ioan Dima senior, a repausat repentin în anul etatei 68-lea, al căsătoriei al 40-lea, în 22 Februarie 1907. În mormântarea va avea loc în cimitierul din loc, Duminică în 25 Februarie a. c. st. n., la orele 2 d. a. Fie-i țărâna ușoară. Lupeni, la 22 Februarie 1907. Luiza soția. Ioan, Augustin, Luiza, copii. Ecaterina, Mărioare, Dominic, ca nurori și ginere. Cornel, Titu, Lucia, Liviu, Dominic, Tiberius, ca nepoți.

— **Primejdia de inundații.** Valea Murășului de ani de zile, n'a fost mai amenințată de primejdia inundărilor ca anul acesta. A fost o iarnă grea, aspră, a căzut multă zăpadă și Murășul stă și acum acoperit cu un gros strat de gheață. Serviciul de regulare a Murășului, urmărește cu atenție starea apelor, care deja este în creștere. Depinde dela un singur capriciu al vrenii: desghetarea repede, ca imenez pagube să se facă pe urma inundării.

— **Recordul miliardelor** Nu-l mai ține Rockefeller și nici vre-un alt american ci un german numit Frederic Weyerhaeuser.

El e fiul unui mic podgorean. A făcut comerț cu lemne; și strângând marcă cu marcă a ajuns regele lemnului. Se zice că veniturile lui se urcă la un milion pe zi. S'a calculat că dacă el ar fi voit, ar fi putut face ca alegerile pentru Reichstag să fie în contra Impăratului; și anume n'ar fi avut decât să ofere câte 1000 de mărci alegătorilor cari, în loc să se ducă la urne să fi emigrat imediat. Ar fi găsit câteva sute de mii.

Dar, Frederic Weyerhaeuser e departe de a se gândi la așa ceva; singura lui grijă este să strângă bani. Fără a fi sgârțit, fiind câte odată chiar generos, n'are nici una din fantaziile obișnuite ale extremei bogății, el nu înzestrează nici biserici ca Rockefeller, nici biblioteci cum face Carnegie, nici muzee ca Pierpont Morgan; el n'are nici cai de curse, nici castele; este un simplu negustor harnic care nu trăiește de cât pentru registrul său de afaceri, se crede obligat a face să fructifice nenumăratele sale bilete de bancă și nu se gândește de loc să-și mărite fetele cu vre-un duce englez sau cu vre-un conte francez; el nu se duce la Carlsbad căci n'are nevoe, nici la Paris, căci nu simte trebuința de a-l cunoaște; nu știe ce e trenul de lux, expresul orient, Nizza sau Monte-Carlo. El a rămas om simplu cum era la începutul carierei sale.

— **O mare hoție.** Pe linia Esztergom-Vác, s'a întâmplat ieri (Luni) dimineață o nemai pomenită hoție. Trenul de marfă a fost oprit în cale-i de 30 de oameni, mașinistul și călăuzii au fost legați, iar toată marfa de cărbune luată și transportată la adăpost. Jandarmeria a pornit pe urma făptuitorilor.

— **Săpun de vioarea de Parma.** Sub această numire de câți-va ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de vio-

La întrebuințare e mai ieftin decât hârtia. Ori unde se poate căpăta.

„ZERO“ e fabricament de vată, brevetat.

BUDAPEST VII. — Strada ROZSA 45.

Telefon 87-52.

Telefon 87-52

rele? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face față fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare să nu întrebuițeze acest săpun, numai ca să-i tindă mână de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil. 3 bucăți 2 cor. 20 fil. Pregătește: Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă. Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugos în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

— Antidol este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxelles cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie beut, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de Antidol costă 1.20 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorul chimic a lui Vilmos B. Debreczen.

Concert, petreceri.

— »Tinerimea română din Budapesta« invită la Concertul și serata etnografică pe care o aranjează sub patronajul domnilor dr. Alexandru Mocsonyi, dr. Iosif Gall, George Pop de Băsești, George Szerb și dr. Ion Mihali cu concursul doamnelor Lucia Cosma și Veturia Tritianu, al domnișoarelor Valeria Papp, Virginia Gall și al domnilor dr. Tiberiu Brediceanu, Vasile Brumar și dr. Leonida Domide în favorul societății »Petru Maior«, Sâmbătă în 9 Martie st. n. 1907 în sala dela »Hotel Royal«. Prețul de intrare: De persoană 10 coroane, de familie 20 coroane.

— Tinerimea română din Tinca invită la Șezătoarea 1) împreună cu dans, ce o va aranja Duminecă în 10 Martie st. n. în localitățile ospătării »Coroana« din loc.

— Reuniunea română de cântări »Hilaria« din Oradea-mare, invită la concertul urmat de dans ce-l va aranja Miercuri la 14/27 Februarie a. c. — cu concursul binevoitor al dsoarelor Nora Kiss și Mărioara Șteer — în sala mare dela »Arborele verde« (Zöldfa).

— Reprezentație teatrală va aranja tinerimea română din Orăștie în favorul gimnaziului din Brad și al atelierului de țesătorie din Orăștie, Sâmbătă, în 2 Martie 1907 în sala cea mare a hotelului »Transsylvania«.

— »Societatea de lectură a studenților dela gimnaziul superior fundațional din Năsăud«, invită la serata literară-muzicală urmată de dans, carea se va aranja în Năsăud în sala de gimnastică Sâmbătă, în 2 Martie st. n. 1907.

1) Cântări esec. de corul tinerimei și declamări.

Economie.

Arad, 25 Februarie 1907.

Adunarea generală a »Victoriei«.

Ieri Duminecă s'a ținut adunarea generală a institutului »Victoria« în prezența unui foarte mare număr de acționari.

Am remarcat pe umătorii:

George Adam, Iova Amar, Virgil Antonescu, Dr. Cornel Ardelean, Ioan Ardelean, Vasile Arjoca, Petru Balint, Dr. Sever Barbura, Augustin Beleş, Constantin Bodrogian, Dr. Al. Brădianu, Savu Bugariu, G. Bulboacă, O. Bulboacă, Dr. Teodor Burdan, Chera Crăciun Dr. Nicolau Ciacian, Roman R. Clorogariu, Arseniu Ciungan, Florea Colțeu, George Cozma, Petru Dărăbuș, Pavel Dirlea, Pavel Dobreu, Moise Don, Traian Dronca, Alexandru Eftimie, George Feier, Procopiu Givulescu, Vasile Goldiș, Cornel Grozda, Iuliu Herbay, Sava Huț, dr. Sever Ispravnic, George Jankovits, George Iovin, Mitru Jug, Todor Laza, Vasile Mangra, Fabriciu Manuilă, Nicolae Marcu, dr. Alexandru Marta, George Mladin, Ioan Moldovan, Ioan Morar, Romul Motorca, Teodosiu Moș, Crăciun Neamțu, dr. Ioan Nemet, Ioan Novac, Ilie Pap, Vasile Vapp, Aurel Petrovici, Ronta Șteva Manea, George Ponta Mihăilă, dr. Stefan

C. Pop, Petru Popa, Cornel Popescu, Atanasiu Popovici, Dimitrie Popovici, Emil Popovici, G. Popovici (refer.), G. Popovici (cassar), Sava Raicu, Gerasim Serb, Axente Secula, Mitru Suciu, Dimitrie Tămaș, Flore Tripa, Petru Truța, David Ursu, Ilie Ursu, dr. Ioan Ursu, Traian Vașian, Petru Vasilon, Mihai Velici, dr. Romul Velici, dr. George Vesa, dr. Ioan Suciu.

Adunarea s'a deschis la orele 10 prin prezidentul direcțiunii dl Mihail Veliciu.

De notari ai adunării au fost aclamați: d-nii Sava Raicu, secretarul și Vasile Papp, jurisconsultul institutului.

Pentru verificarea procesului verbal s'au designat d-nii Gerasim Serb și Iuliu Herbay, iar scrutinători d-nii Augustin Beleş, preot, Aurel Petrovici, director de bancă și George Cosma, mare proprietar în Micălaca.

În sensul ordinii de zi urmează raportul direcțiunii care se citește prin secretarul Sava Raicu:

Onorată adunare generală!

Urcarea capitalului nostru societar — la moment oportun — a produs toate roadele ce le-am așteptat.

A asigurat institutului nostru pozițiune respectată, vestitoare de propășire și consolidare.

Pas cu pas, fără vuet, dar cu ochii ageri, punând capitalele noastre în circulație ni s'a făcut loc și posibil din ce în ce mai mult, ca să ne împlinim datoria, ce ne-o impun statutele institutului nostru, pentru binele economiei, industriei și al comerțului, — care înființează ordinea împinge spre progres și întărire.

Cătră această stare trebuie să nizuim toți, prin toate mijloacele și pe toate căile, ce ne stau la îndemână.

Cursul vremurilor ne îndrumă, ca și de aci înainte, să nizuim și să tindem la mărirea capitalului nostru propriu, oferind prin aceasta și mai puternici garanții morale și materiale pentru toți creditorii nostri.

Avem convingerea firmă, că în chipul acesta vom putea și pe mai departe asigura încrederea publicului mare, pacinica funcționare, consolidare și viață trainică institutului nostru.

Ne preocupă mărirea fondurilor noastre, la ce trebuie să râvnim, atât din punct de vedere social, cât și mai cu seamă, din punct de vedere economic.

Nu tindem la venite mari — prin exploatarea clienței — ci prin munca onestă și intensivă, grijim să ne asigurăm și să ne câștigăm legături intime și clientelă solidă.

Călăuziți de aceste principii și sentimente, de a vedea înflorirea bunăstării clienței noastre, cu bucurie Vă raportăm, că toți ramii de operațiuni ale institutului nostru în anul trecut arată un progres îmbucurător.

Stagnarea economică, care a durat de ani de zile în patria noastră, s'a curmat în anul expirat, iar rodul bun a contribuit la dezvoltarea afacerilor institutului nostru.

După acestea cu regret, Vă anunțăm trecerea din viață a meritosului președinte al institutului, a fericitului Dimitrie Bonciu, consilier regesc și notar public; Vă rugăm să dați espreșiune durerii noastre asupra acestei mari pierderi, în protocolul adunării generale.

În senzul statutelor după ordinea vechimei ies din direcțiune domniile Mihail Veliciu și Vasile Mangra.

Tot odată avem onoare a Vă raporta, că din considerațiuni economice și pe baza concluziunii adunării generale din 5 Martie 1905, direcțiunea D-Voastră a înființat și organizat »Filială« în Chișineu, care și-a început activitatea deja în 16 Ianuarie 1907 în casa noastră proprie cumpărată anume pentru aceasta.

Despre activitatea acestei filiale Vă vom raporta anul viitor.

În urma raportului adunarea generală esprimă prin ridicare și prin trecere la protocol profundele sale regrete pentru pierderea președintelui său Dimitrie Bonciu.

I. Depuneri.

Starea la 31 Dec. 1905	C. 5.171.879.72.—
In anul 1906 s'au depus	> 3.021.176.56.—
Total	> 8.193.056.28.—
In anul 1906 s'au ridicat	> 2.618.258.26.—
Starea de 31 Dec. 1906	> 5.574.898.02.—

II. Escont.

Starea de 31 Dec. 1906	C. 7.705.89195.—
In anul 1905 s'au escontat	> 26.719.625.15.—
Total C	34.425.517.10.—
In anul 1906 s'au achitat	> 25.980.303.76.—
Starea la 31 Dec. 1906	> 8.445.213.34.—

III. Hipoteca.

Starea la 31 Decembrie 1905	C. 1,239.806.—
In anul 1906 s'au acordat	> 351.191.—
Total C	1.590.997.—
In anul 1906 s'au achitat	> 162.820.—
Starea la 31 Decembrie 1906	C. 1,428.177.—

IV. Lombard.

Starea la 31 Decembrie 1905	C. 61.338.—
In anul 1906 s'au acordat	> 5.980.—
Total C	67.318.—
In anul 1906 s'au achitat	> 30.653.—
Starea la 31 Decembrie 1906	C. 36.665.—

V. Circulațiunea cassei.

Starea la 31 Decembrie 1905	C. 98.868.43
In anul 1906 au intrat	> 37,445.045.48
Total C	37,543.413.91
In anul 1906 au eșit	C, 37,450.617.01
Starea la 31 Decembrie 1906	C. 92.796.90

Totala circulațiune: Cor. 112,592.555.66.

Se citește apoi raportul comitetului de supraveghere și se votează după aceea atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghere absolutului.

Urmează p. 3 al ordinii de zi: *distribuirea venitului curat*. Se hotărăște la propunerea direcțiunii următoarea întrebuițare a venitului curat:

Din Profitul de	Cor. 180239.41
I. Se dau 5% dividendă acțion.	> 60.0000.—
Restul de Cor	120.239.41

II. Se împarte:

1, 25% fond. de rez.	c. 30.059.83
2, 10% tantiemă direc.	> 12.023.94
3, 2% » direc. esec.	> 2404.79
4, Tant. Com. de svegh.	> 3000.—
5, 4% tantiemă funcțion.	> 4809.58
Restul de cor.	67941.27

III. Se împarte:

1. 4% supradividendă acționar.	Cor. 48000.—
2. 10% fondului de penziuni	> 5794.13
3. Scop filantr. cult. la disp. direcț.	> 5000.—

IV. Se transpune în contul venitului 1907.
Coroane 8147.14.

Pe baza acestei distribuiri se fixează dividendă cu 9% plătită imediat după adunarea generală. Urmează apoi alegerea a doi membrii în direcțiune și a comitetului de supraveghere.

În direcțiune se realeg d-nii Vasile Mangra și Mihail Veliciu.

În comitetul de supraveghere se aleg: George Feier, Nicolae Marcu, dr. Sever Ispravnic, Axente Secula și dr. Cornel Ardelean.

Adunarea generală votează apoi mulțumită direcțiunii, comitetului de supraveghere și funcționarilor pentru zelul devotat și munca sârguincioasă prestată în anul expirat.

După adunare s'a ținut o masă comună la »Millenium« unde s'a încheiat în liniște și bună dispoziție ziua totdeauna frumoasă a adunărilor generale a »Victoriei«.

— Rip. —

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 25 Februarie 1907.

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907 (50—kilog.)	7.51—7.52
Secară pe Aprilie 1907	6.82—6.83
Orz pe 1907	7.46—7.47
Cucuruz pe Maiu 1907	5.21—5.22
Grâu pe Octomb. 1907	7.88—7.89

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907.	7.53—7.54
Secară pe Aprilie 1907	6.84—6.85
Orz pe Aprilie 1907	7.47—7.48
Cucuruz pe 1907	5.20—5.21
Grâu pe Octomb. 1907	7.89—7.90

Piața din Aradul nou.

Vremea s'a înăsprit din nou. Noroc că sămănăturile au pătat iar un acoperământ de zăpadă, pot suporta înghețul. Târgul a fost slab cercetat, căutare abea a fost. S'a vândut.

500—600 mm. Grâu	6.50—6.60
400—500 * Cucuruz	4.20—4.25
Semnare nominală, Ovăs	6.20—6.30
Orz	5.80—9.—
Secară	5.50—5.60

Prețurile în coroane, per kgr.

II. Producte.

— Prețurile socotite după 100 kgr. și în bani gata. —

Unsoare de porc	143.—144.—
Slănină	110.—111.—
Prune uscate de Bosnia	26.50—17.50
Pezmet de prune	42.—43.—

III. Târgul de porci Kőbánya.

(Raportul halei comerciale din Budapesta—Kőbánya)

Prețuri de porci grași: Porci ungari de prima calitate bătrâni, grei (părechea peste 400 kilg.) — fil. Tineri, grei (părechea peste 320 kilg.) 126 — 127 fil. Tineri mijlocii (părechea 250 — 320 kilg.) 128 — 129 fil. Tineri ușori (părechea până la 250 kilg.) 128 — 129 fil.

Bursa de bucate din Timișoara.

Timișoara 25 Februarie.

Grâu 75 kil. 6.30—6.40, 76 kil. 6.40—6.50, 77 kil. 6.50—6.55, 78 kil. 6.60—6.65. Grâu (marfă mercantilă) 75—76 kil. 6.30—6.35. Secară 5.60—5.70. Orz 5.60—5.70. Ovăs 6.40—6.50. Cucuruz 4.40—4.45.

Piața din Arad.

Cursul spiritului.

Spirit rafinat en gros	158
„ „ „ detail	160
Spirit brut en gros	156
„ „ „ detail	158
Lături uscate per kilg.	15

Poșta Administrației.

I. M. Lugoș. Dr. Șerban e în Făgăraș.

Redactor responsabil Sever Bocu.

Editor-proprietar George Nichin.

A V I S.

Toate băncile românești, cari au acții pe numele meu sunt rugați a trimite *dividendele* mele la «Oraviana» spre depunere.

Nicolau Stupariu
locotenent.**CONCURS.**

Să scrie concurs pentru ocuparea postului de contabil la „Prima bancă de păstrare societate pe acțiuni în Torontal-Ozora (Uzdin)”, cu termen de recurgere până la 20 Martie n. a. c.

Salariul anual este 1800 coroane, solvite în rate lunare anticipate.

Reflectanții au să-și înainteze rugărilor însoțite de atestatul școlar direcțiunii susnumite. Se recere cunoștința în vorbire și scris a limbei române, germane și maghiare.

Cei cu praxă vor fi preferiți.

Torontal-Ozora (Uzdin) 21 Febr. 1907.

Pentru direcțiune:

Ioan Lupulescu.

Prima bancă de păstrare, societate pe acții în Torontal-Ozora (Uzdin.)

Nu-s bani aruncați

ci hotărît e capital ce fructifică aceea ce dai pentru Emulziunea lui Scott, căci sănătatea cel bună, plină de putere, e mai mult vrednică decât o avere. Emulziunea lui Scott conține cel mai bun oleiu de știucă din Norvegia, și numai calitatea aceasta se folosește la pregătirea Emulziunii lui Scott. Procedura proprie de pregătire dlui Scott e întemeiată pe praxă și studii de 30 ae ani. Acest leac are putere extraordinară și acolo unde trebuie să vindece sau să pustiască urmările unei boale, are efect repede și sigur. Cu oleiul comun de pește nu se poate nici pe departe acel succes sigur și favorabil ca cu Emulziunea lui Scott. (4)

Semnul, că Emulsiunea lui Scott e veritabilă este breveta: «un om, care poartă în spate o știucă mare».

Cu provocare la foaia aceasta și trimițându-se 75 fileri taxă de timbru trimite franco un model.

Dr. BUDAI EMIL, «Városi Gyógyszertár»

BUDAPEST, IV. Váci utca 34—50.

Prețul unui flacon original C. 2-50

Se află în fie-careapotecă.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Consistor din Arad Nr. 7379/1907 se escrie licitațiune publică, pentru zidirea s-tei biserici gr.-ort. române din Sinitea (Sinitye, u. p. Zaránd) cu prețul de exclamare 19.733 cor. 13 fileri.

Licitațiunea se va ține în 1/14 Martie 1907 la orele 2 p. m. în școala gr.-ort. română din loc.

Planurile, specificarea de spese și condițiunile de licitare se pot vedea în orele oficiose la oficiul parohial, iar nainte de începerea licitării la fața locului.

Cel-ce ia parte la licitare va avea să depună în bani gata ca vadiu 10 percente a prețului de exclamare.

Sinitea, la 1/14 Februarie 1907.

Emil Popovici, m. p.
președ. comit. paroh.**Publicațiune.**

Subscrisul având lipsă de un stenograf român 3—4 săptămâni, aceia cari doresc să vină, să se insinue la mine, ca să ne înțelegem asupra condițiunilor.

Dr. Nicolau Șerban,
advocat**Hirdetmény.**

A »Gavosdiana« gazdasági takarékos és előlegezési szövetkezet, ezennel közhiré teszi, hogy a lugosi kir. Törvényszéknek 1142/ polg. 1907 számú végzése szerint feloszlott, miután a feloszlást az 1907 évi január hó 17-én tartott közgyűlés kimondotta.

Felhivatnak az intézet hitelezői, hogy ezen hirdetés harmadszori közzétételétől számított 6 hó alatt igényeiket érvényesítsék.

Gavosdia 1907 évi február hó 17-én

Az igazgatóság nevében

Muresán Sándor s. k.

ifj. Gróza Miklós s. k.

Să nu mai suferă nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirit de ghiată (jégszesz).

E singura mângâiere pentru cei ce suferă de podagră ischiași și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Di învățător-director Z. Szöke Albert din Panczélcséh îmi scrie următoarele:

Spiritul de ghiată l'am primit cu mulțumire; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsă, la durere de stomach, la durere de înțepenirea gâtului și odată la durere de cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand călduros ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei-ce suferă.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o singură frecare omul se simte ca de nou născut.

Minunatul **Spirit de ghiată** a întrecut D-Tale — toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stimă

Kékellő

Josif László, paroch.

Dragă Dle apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de ghiată (jégszesz)

cu întoarcerea poștei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul **spiritului de ghiată.**

Atkár

Bander Gábor, măsar.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință și mulțumită, prin cari e laudat **spiritul de ghiată.** Aceste puține specimene dovedesc escelența și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

H A T V A N.

3 sticle mari sau 6 sticle mici trimiț franco ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Să ne ferim deimitațiuni.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1906. 28 Ianuarie		ACTIV	1907. 20 Ianuarie 27 Ianuarie	
107700389	{ 76575389 Reserva metalică Aur . . . 82165869 31125000 „ Trate Aur . . . 34830000 Argint și diverse monete Portofoliu Român și Străin *) Impr. contra ef. publice 8722300 „ „ „ „ in cont curent 22460202 Fonduri publice Efectele fondului de rezervă „ „ „ amortisarea imob. și material Imobili Mobilier și Mașini de Imprimerie Cheltueli de Administrațiune Depozite libere „ „ & provizoria Compturi curenți Compturi de valori		117054092	116995869
1379865		937260	968605	
51606474		59725647	60256429	
24496125		31410482	31182502	
11999924		11999924	11999924	
14983507		15931524	15931524	
2914292		3270121	3270121	
5766623		5881772	5881907	
600522		610464	610668	
220064		141070	199598	
85051792	85324633	87936433		
—	60000	60000		
19804344	15321209	15994287		
26181805	18355605	17635341		
352705726	366023803	36892328		
12000000	12000000	12000000		
21034186	22697129	22697129		
3105044	3343012	3343012		
331300870	242399530	242620360		
—	—	—		
213834	199499	266274		
85051792	85324633	87936433		
—	60000	60000		
—	—	—		
352705726	366023803	368923208		

Scomptul 5% *) Dobânda 5%

Fabrică de casse de bani și tresore a lui GELLÉRI ÉS SCHULLER
 Budapest, VII., Dob-u. 63.

Se fabrică: casse de bani scutite de foc și spargeri paxe de bani pentru biserici, dulapuri (scrine) pentru biblioteci și păstrarea documentelor, pentru matriculanți, odăi și scrine cu pereți îmbrăcați în oțel.

Mare magazin permanent.
 Catalog gratis și franco.

BERTA TESTVÉREK
 ARAD
 Piața Andrásy nr. 3.
 Telefon 386.

Tot acolo unicul magazin de grav argin-tin „VENUS” pentru lustruirea sobelor.

Mare magazin de patina.

CELE MAI BUNE OROLOAGE

cele mai solide și cele mai după modă **juvelericeale** atât pe bani gata cât și

IN RATE

pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria:

Brauswetter János
 orologier — Szeged.

Se trimite CATALOGUE cu 2000 chipuri în cinste și gratuit

Correspondențele să se facă în cât se poate în limba maghiară, germană sau franceză.

Cuie frig
 se încălzească cu
Cărbune de Căramă prusacă
 care se capătă numai în ferăria

„Laboratoire Cosmetique Matild”

Contra catharelor cele mai învechite a le **ofticeii,** mai folositor e decât ori și ce altela sirupul de brad Castillio. Alină tusa, încetează asudările de peste noapte, patentează apetitul bolnavului, încetează scui-parea de sânge. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil. In casuri de tot grave și pilulile „Guajacolin” o cutie 4 cor.

47 Kgr. cântărea dl Dr. Gera Attila din Volo-sánka, care din tuberculoasă s'a vindecat prin sirupul de brad Castillio și de sirupul Hypophosphat

s'a îngrășat de 130 Kgr.

Pentru anemici, femei în galbinare, pe cari ti doare foarte mult mijlocul spatelor, căror le slăbesc puterile la un lucru bagatel, pe cari consecvent ti doare capul slabilor, cari doresc că se îngrășe și în-trească, cel mai bun medicament e „SYR HYPOPHOSPH. Co KUN”, recomandat de mai mulți medici. O sticlă 2 cor. 40 fil.

Epistole de recunoștință în schimbul timbrelor de trimetere pot da ori și cui.

Iată câteva:

On. Dn Kun István în Hajduszovát. Sirupul de brad Castillio al D-tale a folosit foarte ficei mele bolnavă de consumțiune, rog cu reînțoarcerea poștei încă două sticle. Nandrassy D. Mihály, preot, com. Gómör, Restér, u.p. Ochitina.

On. Die! Lucrurilor publicate în ziar nu le-am dat crezământ până acum, dar de când am comandat dela D-ta sirupul Hypophosphat, recunosc că și în cenusă se găsește mărgăritar. Ori și cui pot recomanda cu conștiința liniștită medicamentele D-voastre. — Dzeu să te trăiască, ca să poți lucra pentru binele omenimei etc. Alexandru Gera, preot gr.-or., conducătorul domeniului episc. Beius.

Fără mercuriu și plumb! Nesticăcios!

Doamnelor!

Dacă doriți o față curată, frumoasă și rumenă să-ții delături pistrui, petele de ficat, so întrebuințezi

CREMA-ALIFIA-**MATILD** 1 coroață.
 SAPUNUL **MATILD** 1 cor. 60 f
 PUDRA **MATILD** 80 fileri.
 1 coroață.

Dacă nu folosește, prețul se retrimite!

Nu mai mor porcii!

Pravul de porci (scutit prin lege și sprjinit de stat) este o invenție epocală pentru economii. Cine o întrebuințează după îndrumările prescri-se: porcul scapă și de boala cea mai primejdioasă și că cele scrisă nu formează reclamă, mă îndătoresc se dau prețul pentru fiecare porc mort, dacă întrebuințând acest prav, porcul totuși o murit. — O cutie 2 coroane.

Se capătă la farmacistul **KUN ISTVÁN** laboratoriu de medicamente cosmetice „Laboratoire cosmetique MATILDE” (intemeiat după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta) HAJDUSZOVÁT 3a (lângă Debreczen).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Se recomandă
a executa următoarele:*

OPURI și BROȘURI

FOI PERIODICE

INVITĂRI
BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori
BILANȚURI
ANUNȚURI FUNEBRALE

• Tot felul de lucrări tipografice •

atingătoare de această bransă

PROGRAME
BILETE DE CUNUNIE
dupa dorinta și în culori
ADRESE
BILETE DE ÎNTRARE

"TRIBUNA"

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

PREȚ-CURENTURI
în orice limbă
NOTE
STATUTE • LIBELE
CIRCULARE

• Diferite tipărituri pentru bănci •

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate
MENU
PLICURI CU FIRMA
OBLIGAȚIUNI

Comandele primite să efectuese prompt și consciincios.

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE

